

Друштво, град и архитектура

Однос града и архитектуре је, у оквирима укупног комплекса наставе, издвојен у други семестар мастер академских студија као посебна област истраживања. Садржај предмета рада постављен је као сложен пројектантски проблем и ниво у коме студенти самостално развијају све шире програмске платформе разматрања архитектуре.

Однос града и архитектуре одређен је урбанистички и типолошки у форму вишенаменских градских центара који представљају најразноврсније склопове садржаја чији је крајњи исход стварање јавних градских простора или, прецизније, простора са јавним коришћењем. Пословање, администрација, трговина, угоститељство и рекреација су само неки од садржаја којима се формулише виша структура са одликама градског центра и јавних простора у мери посебних студијских програма.

Овако постављена, струка постаје крајња последица али и иницијатор низа: друштво, град и архитектура. Улога архитектуре се преиспитује кроз, пре свега, етички принцип којим се концептуално постављају основе програма а тиме и став професије према друштву, локалној заједници или специфичној појави неког од облика друштвеног живота. Тиме се као професионалци разликујемо од других учесника у грађењу града јер прихватамо и у заједнички суживот уносимо друштвену одговорност према заједничком интересу и струку постављамо на место које јој по зачају припада.

Свакодневне, динамичне и разноврсне промене односа у друштву дају нам за право да град схватимо као огромно поље за експеримент архитектонске струке, различито од опрезности и јаловости текуће саморепродукције глобалне медиокритетске политике. Архитектура, кроз експеримент са већ постојећим али не и до краја формулисаним односима у друштву, град преиспитује кроз многобројна истраживања са аутономним идејама која припадају само тим појединачним приступима. Тиме се, поред других дисциплина које се баве истом темом, издваја посебна врста апстрактног и експерименталног истраживања града у оквирима архитектонског пројектовања.

Овакав приступ архитектонском пројектовању не значи да се у овом семестру бавимо урбаним утопијама. Појаве мешања, стапања и брисања граница прватног и јавног узроковане технолошким променама само су један од примера реалних феномена који нам се свакодневно дешавају пред очима: досадашње уточиште и изолованост стана трансформише се у место рада и суживота са много широм глобалном заједницом, у место конектоване заједнице. Насупрот урбаним утопијама, читање нових појава и разноликости савременог града чине да дизајн реалног света и његове структуре буде изазов пред којим се налази струка.

У економији изобиља, насупрот функционалистичког схватања града као склопа појединачних садржаја, хибридни архитектонски комплекси афирмишу стање мешавине различитих садржаја у нове и самосвојне ентитете. Промене ове врсте нас доводе до потребе истраживања нових типологија, њихове допуне, усавршавања и разматрања граница архитектонског типа.

Нова реалност архитектонске праксе град одређује као сервисни конгломерат велике динамике промена места живота и рада, који дозвољава даљу партикулацију начина живота на све мање делове чије се обављање препушта сервисној машини. Без ослањања на напредне технологије, ова група мишљења барата опипљивим стварима, доступним величинама и приступачним фондовима.

Наводећи само неке од примера како се може посматрати на град долазимо до становишта на коме се јасно распознаје супротстављеност хуманистичке основе града, манифестоване кроз чежњу за идентитетом историјског града, техничким одликама које постоје у реалној потреби за градом инфраструктуром најсажетије објашњеном у генеричком граду холандских архитеката. Подсећајући на мноштво размишљања о граду, од технолошког раја, нестанка града до еколошког модернизма и многих других, остајемо на потенцијалима који се налазе у ширини архитектуре, њеном критичком и трезвеном становишту сталног преиспитивања и отворености према стварном животу. Посебно би нагласили блискост архитектуре са напредним технологијама и могућности да савременим средствима симулирамо и проверимо могућу стварност.

Блискост са реалним животом чини виталност архитектуре различитом од мистификације живота. Зато се ниво објективизације идеја о граду поставља у раван изводљивог и реалног а у форми архитектонског идејног рашења. Овим нивоом обраде пројекта, који спаја теорију и технике засноване на истраживању, од критичког истраживача прерастамо у ретке експерте компетентне да раде у пракси планирања и грађења градова. Сваки појединачни пројекат, уз сопствену техничку опремљеност, урађен на овом курсу, постаје део нашег заједничког интелектуалног и инжењерског контејнера којим аргументовано можемо да поставимо нову реалност будућих градова.

Руководилац студијске целине
в.проф. Александру Вуја дипл.инж.арх.

Делови текста преузети из књиге *Инстант град- архитектонски огледи* аутора: Весна Мила Чолић Дамјановић и Александру Вуја.